

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

SALUT, VULNERABILITAT I DEPENDÈNCIA

Coordinació: MIRANDA RUCHE, FRANCISCO JAVIER

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	SALUT, VULNERABILITAT I DEPENDÈNCIA			
Codi	101716			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Treball Social	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	1.8	4.2	
	Nombre de grups	2	1	
Coordinació	MIRANDA RUCHE, FRANCISCO JAVIER			
Departament/s	PSICOLOGIA, SOCIOLOGIA I TREBALL SOCIAL			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
MIRANDA RUCHE, FRANCISCO JAVIER	xavier.miranda@udl.cat	7,8	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer i comprendre les relacions entre salut i situació social de les persones, el sistema de gènere, la cultura i el cicle vital.
- Identificar i avaluar les necessitats socials relacionades amb els problemes de salut, la seva repercussió en la vida de les persones i les estratègies d'atenció i recolzament pertinents en cada situació, amb especial referència a col·lectius vulnerables i a les discapacitats, la dependència, la salut mental i les addiccions.
- Reconèixer factors psicosocials que intervenen en els processos de salut/malaltia que requereixen d'atenció i recolzament de treball social.
- Dissenyar una intervenció individual, familiar, grupal i/o col·lectiva segons el nivell assistencial de salut

Competències

- Capacitat crítica, d'anàlisi i síntesi
- Comunicació oral i escrita en la llengua materna
- Resolució de problemes i presa de decisions
- Aprenentatge autònom i adaptació a situacions noves
- Afavorir el respecte als drets fonamentals de la igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i valors democràtics.
- Analitzar i avaluar els problemes i necessitats socials presents en la societat
- Dominar el conjunt de recursos i serveis del benestar i saber com determinar la seva idoneïtat en funció de les circumstàncies .

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul General. La salut des d'una perspectiva social

Tema 1. Introducció i caracterització de la perspectiva social.

Tema 2. Desigualtat social i estats de salut.

Tema 3. Vulnerabilitat i determinants de la salut.

Tema 4. Marc institucional i organitzatiu en l'atenció a la salut.

Mòdul Específic. Intervenció del treball social en salut

Tema 5. Desenvolupament del treball social en salut i en l'àmbit sanitari.

Tema 6. Metodologia d'intervenció.

Tema 7. Intervenció amb col·lectius específics.

Tema 8. Salut comunitària.

Eixos metodològics de l'assignatura

Exposicions teòriques per part del professor.

Presentacions per part de l'alumnat.

Realització d'activitats i casos pràctics a l'aula

Lectura d'articles i llibres relacionats amb la matèria i/o visualització de materials

Debats/ discussió a l'aula a partir de casos o lectures proposades

Estudi i preparació de proves.

Tutories.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SETMANA	CONTINGUTS	OBJECTIUS	ACTIVITAT	AVALUACIÓ
1 - 7	<p>Mòdul 1. La salut des d'una perspectiva social</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introducció i caracterització de la perspectiva social. 2. Desigualtat social i estats de salut. 3. Vulnerabilitat i determinants de la salut. 4. Marc institucional i organitzatiu en l'atenció a la salut. 	<p>Conèixer i comprendre les relacions entre salut i situació social de les persones, el sistema de gènere, la cultura i el cicle vital.</p> <p>Identificar i avaluar les necessitats socials relacionades amb els problemes de salut, la seva repercussió en la vida de les persones i les estratègies d'atenció i recolzament pertinents en cada situació, amb especial referència a col·lectius vulnerables i a les discapacitats, la dependència, la salut mental i les addiccions.</p> <p>Reconèixer factors psicosocials que intervenen en els processos de salut/malaltia que requereixen d'atenció i recolzament de treball social.</p> <p>Dissenyar una intervenció individual, familiar, grupal i/o col·lectiva segons el nivell assistencial de salut</p>	<p>Exposicions teòriques per part del professor.</p> <p>Presentacions per part de l'alumnat.</p> <p>Realització d'activitats i casos pràctics a l'aula</p> <p>Lectura d'articles i llibres relacionats amb la matèria i/o visualització de materials</p> <p>Debats/ discussió a l'aula a partir de casos o lectures proposades</p> <p>Estudi i preparació de proves.</p> <p>Tutories.</p>	<p>Prova escrita individual del mòdul I</p> <p>Participació en les activitats d'avaluació continuada</p> <p>Informe de salut comunitària</p>
8 - 15	<p>Mòdul 2. Intervenció del treball social en salut</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Desenvolupament del treball social en salut i en l'àmbit sanitari. 2. Metodologia d'intervenció. 3. Intervenció amb col·lectius específics. 4. Salut comunitària. 	<p>Reconèixer factors psicosocials que intervenen en els processos de salut/malaltia que requereixen d'atenció i recolzament de treball social.</p> <p>Dissenyar una intervenció individual, familiar, grupal i/o col·lectiva segons el nivell assistencial de salut</p>	<p>Debats/ discussió a l'aula a partir de casos o lectures proposades</p> <p>Estudi i preparació de proves.</p> <p>Tutories.</p>	<p>Prova escrita individual del mòdul II</p> <p>Participació en les activitats d'avaluació continuada</p> <p>Informe de salut comunitària</p>

Sistema d'avaluació

Modalitat d'avaluació continuada:

- a) Bloc General.** Prova escrita individual vinculada al Mòdul I (32,5%). Data: A concretar durant la primera setmana de classe. Data de Recuperació: A concretar durant la primera setmana de classe.
- b) Bloc Específic.** Prova escrita individual vinculada al Mòdul II (32,5%). Data: A concretar durant la primera setmana de classe. Data de Recuperació: A concretar durant la primera setmana de classe.
- c) Bloc Pràctic.** Treball en grup: Informe de salut comunitària (25%). Data límit de lliurament del treball: A concretar durant la primera setmana de classe. Dates d'exposicions: A concretar durant la primera setmana de classe.
- d) Bloc de Seguiment.** Participació activa i fonamentada en les diverses activitats d'avaluació continuada a l'aula (10%). Dates: al llarg de tot el curs.

Modalitat d'avaluació alternativa:

L'estudiant tindrà dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici del semestre i acollir-se a l'avaluació alternativa. Per fer-ho, haurà de presentar en el termini fixat la documentació justificativa que se li indiqui des de la Secretaria del centre. En el cas que li sigui aprovada, aquesta modalitat inclou:

- a) Bloc General.** Prova escrita individual del dossier de lectures I (37,5%). Data: A concretar durant la primera setmana de classe. Data de Recuperació: A concretar durant la primera setmana de classe.
- b) Bloc Específic.** Prova escrita individual del dossier de lectures II (37,5%). Data: A concretar durant la primera setmana de classe. Data de Recuperació: A concretar durant la primera setmana de classe.
- c) Bloc Pràctic.** Treball individual: Informe de salut comunitària (25%). Data límit de lliurament del treball: A concretar durant la primera setmana de classe.

En ambdues modalitats es considerarà superada la matèria quan s'obtingui una qualificació numèrica final de 5. Les proves superiors a un 30% es podran recuperar. La qualificació de "no presentat" s'aplicarà sempre que l'alumne hagi realitzat un percentatge de menys del 30% de les activitats d'avaluació de l'assignatura. En el cas que hagi realitzat un 30% o més de les activitats d'avaluació, es posarà en l'acta la qualificació que li correspongui (Acord de les comissions de graus i màsters de la FEPTS, 27 de gener, 2021).

Les persones que facin ús de les proves de recuperació tenen limitada la qualificació màxima d'aquestes, així com de la matèria, amb un cinc.

Bibliografia i recursos d'informació

Achotegui, J. (2009). Migración y salud mental. El síndrome del inmigrante con estrés crónico y múltiple (síndrome de Ulises). Zerbitzuan, 46(163), 163-171. Arricivita Amo, Angel L., "La intervención del trabajador social en las situaciones de emergencia", Rev. Entorno Social nº 32, marzo, abril, 2000.

Arricivita Amo, Angel L., [La intervención social \(o psicosocial\) en emergencias y catástrofes](#). Servicios Sociales y Política Social, 74 (monográfico de intervención social en situaciones de emergencia), agosto 2006. Consejo General de Colegios de Diplomados en Trabajo Social, Madrid.

Arricivita Amo, Angel Luis, Las situaciones de emergencia. Responsabilidad, reto y oportunidad para los trabajadores sociales, Rev. Trabajo Social en Aragón, Colegio Profesional de Diplomados en Trabajo Social y

Asistentes Sociales de Aragón, Invierno, 2003.

Bedregal, P; Quezada, M; Torres, M. (et al.) "Necesidades de salud desde la perspectiva de los usuarios". Rev. méd. Chile, nov. 2002, vol.130, no.11, p.127-1294.

Benach J, Muntaner C. Empleo, trabajo y desigualdades en salud: una visión global. Barcelona: Icària; 2010.

Canet. M. (1999) Las unidades de trabajo social sanitario: ejes de conexión entre el sistema de salud y la red de servicios del bienestar social. Quaderns Caps (57,66)

Casademont Falguera, X. (2019). Cuidando las 24 horas del día: un estudio de caso sobre cuidadoras familiares y no familiares en la comarca de La Garrotxa (Girona). Cuadernos de Trabajo Social, 2019, vol. 32, núm. 1, p. 61-71.

Casado D (coord.) (2008). Coordinación Gruesa y Fina en y entre Servicios Sanitarios y sociales. Siposo. Barcelona. Hacer Editorial

Colom Masfret, D (2008): Trabajo Social Sanitario. Atención Primaria y Atención Especializada. Teoría y Práctica. Madrid. Siglo XXI..

Colom, D. (2003) "De M. Richmond a la globalización. Aportaciones del trabajo social". Revista de trabajo social y salud. Asociación de trabajo social y salud (227, 240)

Comelles, JM, Martoinez Hernandez, A.. (1993) Enfermedad, Cultura y Sociedad. Eudema. Madrid.

COMITÈ CONSULTIU BIOÈTICA CATALUNYA. (2007) Orientacions sobre la diversitat cultural y la salut. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Del Arco, D. A. (2018). Desigualdades de género en salud. Un análisis descriptivo de la salud de los españoles y las españolas. Panorama social, (27), 151-163.

De la Revilla L, de los Ríos AM, Luna JD. Factores que intervienen en la producción de los problemas psicosociales. Aten Primaria 2007

Díaz, E., Suárez. D, Casero. M. (2004). Aportación del trabajo social en salud a la calidad del producto sanitario, Revista de trabajo social i salud. Asociación de trabajo social y salud (53,64)

Diccionari de Serveis Socials 2010. Generalitat de Catalunya

DU Ranquet, Mathilde. (1996). Los Modelos en Trabajo Social. Intervención con personas y familias. Madrid. Editorial Siglo Veintiuno de España, S.A.

Erauskin, B. E., & Rodríguez, L. G. (2020). La fragilidad de las personas mayores de Gipuzkoa. Zerbitzuan: Gizarte zerbitzuetarako aldizkaria= Revista de servicios sociales, (72), 61-75.

Fantova, F, (2006). La coordinación estructural de la asistencia sanitaria y de los servicios sociales. Revista Agatos (12,22)

Funcions i competències dels treballadors socials del camp sanitari. Comissió de Salut del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (març 2005).

Gavira, G. R., Fernández, E. H., & González, M. C. (2020). Estado de salud de las personas sin hogar en Cádiz y construcción de un instrumento de intervención social. Zerbitzuan: Gizarte zerbitzuetarako aldizkaria= Revista de servicios sociales, (73), 79-92.

Hamilton, G. (1987) "Teoría y Practica del Trabajo social de casos". La prensa Medica Mexicana S.A. (2ª edición)

Ituarte A (1994). "El Trabajo Social en salud hoy: retos y estrategias". Documentos de Trabajo Social Volumen 1 (31-52).

Ituarte, A (1995). " El papel del trabajador social en el campo sanitario". Revista de trabajo social i salud. Asociación de trabajo social y salud (275,290).

- Ituarte, Amaya (2002). "El acontecer clínico en Trabajo Social". Trabajo Social Hoy nº. 35. Primer Cuatrimestre 2002- Quinta época.(42 – 59).
- Ituarte, A (2003). "Las desigualdades en salud y su impacto para el trabajo social. Marco interpretativo". Revista de trabajo social i salud. Asociación de trabajo social y salud (69,83)
- Ituarte, A. (2009). Sentido del Trabajo Social en Salud. A: XI Congrés Estatal de Treball Social. Saragossa.
- Ituarte, A. (2017). El vínculo terapéutico en Trabajo Social Clínico: sentido, características y límites1. Trabajo Social: arte para generar vínculos, 99.
- La Parra, D., Gil, D., y Vives, C. (2021). Salud y Sociedad. Madrid: Editorial Síntesis.
- Lara Sánchez, F. "El trabajador social y la ayuda psicosocial" (2005) Ed. Aljibe
- Lois A. Fort Cowles (2003). Haworth Social Work Practice Press, Binghamton,
- López-Dicastillo, O., Canga-Armayor, N., Mujika, A., Pardavila-Belio, M. I., Belintxon, M., Serrano-Monzó, I., & Pumar-Méndez, M. J. (2017). Cinco paradojas de la promoción de la salud. Gaceta Sanitaria, 31(3), 269-272.
- Martín Zurro A, Cano Pérez JF, editores. Manual de atención primaria. Barcelona: Doyma, 1989/ Martín Zurro A, Cano Pérez JF. Atención Primaria. Concepto, Organización y Práctica Clínica. 6ª ed. Madrid: Elsevier; 2008
- Martinez Hernandez,A. (2008). Antropología Médica. Teorías sobre la cultura, el poder y la enfermedad. Anthopos. Barcelona
- Miranda, X. (2017). Treball Social en Salut Mental. Una anàlisi de la disciplina i la identitat professional a Catalunya. Barcelona: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.
- Moragas, R. (1976). Enfoque sociológico de diversas concepciones de salud. Papers: revista de sociología, 31-54.
- Ortiz, M. G. (2020). Demarcación ética y jurídica entre la asistencia personal y la asistencia sexual en un contexto de vida independiente. Zerbitzuan: Gizarte zerbitzuetarako aldizkaria= Revista de servicios sociales, (73), 5-14.
- Porcel, P (2008). El Treball Social en l'àmbit de la salut: un valor afegit. Monografies mèdiques col 01.Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears.
- Revista Treball Social i Salut, els números relacionats
- Revista Treball Social, Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya. Els números relacionats.
- Rosell,T. (1989). La entrevista en el Trabajo Social. Barcelona. Hogar del Libro.1989
- Saül Karsz (2007). Problematizar el Trabajo Social. Definición, Figuras, Clínica. Biblioteca de Educación. Barcelona. Gedisa
- Soler, J. (2009). ¿Por qué lloran los inmigrantes? Sentirse enfermo lejos de casa. Lleida, editorial Milenio.
- Zamanillo, Teresa. Modelos de intervención en la realidad social y su aplicación al campo de la salud. Revista Trabajo Social y Salud. nº 20.